պատող քրիստոնեայ կամ ոչ-քրիստոնեայ ազգաբնակութիւններից. և այդ ինքնաճանաչութիւնը զարթեցրել է նորա մէջ իր իրաւունքները պահանջելու ձգտումը, մէկ ձգտում, որ թէ այսպէս և թէ այնպէս կը սատանայ իր բաւականութիւնը:

Սակայն ինչքան իրաւացի և բնական են մեզ՝ առաւել զարգացելոցս համար իրաւունքներ ու արտօնութիւններ ձեռք բերելու պահանջները, նոյնքան անհրաժեշտ են մեր պարտականութիւնը ճանաչելն ու կատարելը մեր կողմանէ: Մենք չենք կարող պատմութեանը ասել «տուր մեզ այս ինչ և այն ինչ բաները, և մենք կանենք այս կամ այն»: Նա մեզ կասէ առաւել քո ունեցածովը դուարա ինչ որ այժմեան պարագէ է, և աւելին կը սատանայ: Մենք մեր ներկայ այժերը պիտի գործադրենք, որ նորանցով կարմենք մեր խորհրդը, որի վրա որ կը կարողանանք կառուցանել մեր ազգային շէնքը:

Զարգացած ազգերը ինչով են զարգացած սովորում: Ոչ թէ իրանց այլ և այլ իրաւունքներովը ու իշխանութիւններովը, ոչ թէ իրանց հագուստներովը ու տներովը, միով բանիւ ոչ թէ իրանց այժմեան վայելած արդիւնքներովը, այլ իրանց կատարած և կատարելիս պարտականութիւններովը, որոնք իրանց վայելել են տալիս այն դիրքը:

Մենք չարաչար կը սխալվենք եթէ իրրև մեր լուսաւորութեան նշան ցոյց տանք մեր դպրոցներից բերած վկայականները, կամ այլ և այլ գիտութեանց մէջ մեր աներկրայելի հմտութիւնը: Դեռ զարգացած չի համարվի չատ փոքի տեր հարուստը, որ կառքերով է ման գալիս, որ կարողանում է հիանալի ապարանքներում և հրաշալի ամարանոցներում անցկացնել իր կեանքը, տնային վարժապետներ ու վարժուհիներ ունենալ, գանազան լեզուներ խօսել, վաճառականցից ազնիւ և թանգագին զգեստներն ու ակնեղէններն առանել, բարակ ակնոց անցկացնել քթին կամ գլանձև գտակ դնել. սորանք չեն լուսաւորութիւնը և զարգացումը. Դեռ նա էլ չէ, որ մէկը այս բաները չունենալով և չանելով, սկսէ Դիոգենէսի կարասը մտնել, և մի տեսակ ճգնաւորական փիլիսոփայութիւն ծախելով, մէկ անիւն քաշված՝ ազգային ասպարէզում գործեալը արհամարէ և իր ինքնաճանաչ դրեպիից ճոռում և յախուռն զատողութիւններ անէ սորա և նորա պակասութեանց վրա և միայն հիների լաւութիւնները ցըրւատէ. Սորանք և սորանց պէս բաները չեն լուսաւորութիւնը, սորանք լուսաւորութեան և զարգացման գեղծումները կարրիկատուրներն են:

Զարգացումը պարտաւորութիւն կատարելն է. Ոչ միայն պարտամարտկոր վճարելու կամ յանձն առածը ժամանակին հատուցանելը, այլ բարոյապէս խորել և պարտք ճանաչել և ինքն իրան առանց որ և է արտաքին սոփոզոնականութեան կատարել ի ներքուստ ղոլան. Ով և որ օրէնքն է անգլիացիներին, ամերիկացիներին և մէս լուսաւոր ազգերին ստիպում հաղարներ և հարիւր հազարներ տալ և մօտը մէկ չնչին ճանչայտ գրեալ աղքատների, որբերի, ծերերի, ուսանողների, հիւանդների և ուրիշ չատ կարօտեալների համար: Եւրոպայի և Ամերիկայի լուսաւոր ազգերում բարեգործական նպատակով ինքնակամ զոհաբերութիւնները աւելի մեծ թիւ են ցոյց տալիս, քան թէ կառաւարութեան օրէնքով առած տուրքերը.

Սակայն մեր Թիֆլիսը և անտարակոյս ուրիշ չատ քաղաքներ այս չափով չաղելիս կը գտնենք զրօ ատտիճանի վրա: Ոչ մի որքանց, ոչ մի հիւանդանց, ոչ մի աղքատանց, գրեթէ ոչինչ չը կայ, կամ եղածն էլ մի օրլուսոր բան չէ. Մէկ հայ մարդ դեռ կեանքը և չունչը իրանում հաղիւ մի նշանաւոր բան կը տայ, մեռնելիս էլ որ ոմանք կտակում են, նա էլ ով գիտէ թէ ազգականներին ժառանգութիւնից զրկելու նպատակա չէ.

Մերմեծ և անխուսափելի պարտքն է վանի մէջ ուենենալ բարձրագոյն դպրոց.

Ա. Ամիրխանեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

«Մշակի» կէս տարվա բաժանորդագրութիւնը չատ լաւ է գնում. Հասով ծախվածների հետ միասին մենք ունենք արդէն հազար բաժանորդագրելի. Ոչ մի տարի դեռ չէ եղել, ինչպէս այս տարի, որ «Մշակի» բաժանորդների թիւը հազարից անցնի, և զարձեալ ամեն օր նոր ստորագրողներ են գալիս.

—

Թիֆլիսարնակ Գրիգոր և Ակէքսանդր Եղիազարեան եղբայրներից զարձեալ ստացանք 25 բուրլ յոգուտ Հայաստանի սովատանջների.

—

Մենք ստացանք հետեւեալ նամակը: «Ցունենալով ոչ մի ծանօթ Թիֆլիսում, խնդրում եմ մեզ խօնարհաբար ցոյց տալ ինձ մի ծխախոտի մթերանոցի տէր վաճառական, որին ես կարողանայի ուղարկել իմ ապրանքս, որ բաղկացած է թամբաքուից, Ցամիկ, Հաւան և Մարիլանդ: Առաջինը չը կոտորած թամբաքու է, իսկ երկու վերջինը փոքրանում են. Ընդամենը 110 պուդ է.» Հասցէն իմանալու համար կարելի է դիմել «Մշակի» խմբագրութեանը.

—

ՇՈՒՇՈՒՑ մեզ գրում են որ յունիսի 23-ին ռուս թարգմանչների խումբը ֆաղաքային զբաղարանի դահլիճում ներկայացրեց Սարբվսկու պիէսներից մէնը բարեգործական նպատակով. Բեմի և այլ անարամարութիւնների պատճառով ներկայացումն չատ անպէղ անցաւ.

—

Մեզ հաղորդում են ՀԻՆ-ՆԱԽԻՋԵՒԱՆՑԻ, որ թէև թեմական տեսչէ պ. Պաշչանց այցելեց հոգեւոր դպրոցներին, բայց ժողովրդի մէջ տիրող երկպառակութիւնների պատճառով նրան չաջողվեցաւ բարեկարգել փիլիսոփ դպրոցները, որոնք կատարեալ անկման վիճակի մէջ են գտնվում.

—

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏԻՑ մեզ հաղորդում են, որ Էջմիածնի լճի չնված օրից հոգի անտեղ չէ անցել, որ մի կամ երկու հոգի անտեղ չը խեղդվեին. Այս օրերս խեղդվեցաւ զարձեալ մի պատանի ալաչկերտցի գաղթականներից.

—

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏԻՑ մեզ գրում են որ այս օրերս Արաքսի մէջ լողանալու ժամանակ խեղդվեց մի գինուորական բժիշկ.

—

Մեզ հաղորդում են ԱԽԱՅԻԱՑԻՑ որ ուսուցիչ պ. Ց. Ա. աչակերտներին և աչակերտուհիներին ծեծում է և նրանց այնպիսի անվայել անուններով է կանչում, որոնց մենք տպագրութեան մէջ կրկնել անհնարին էր համարում.

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

«Голосъ» լրագրին Ամէնքից գրում են հետեւեալը յունիսի 29-ից:

Բերլինից այսօր ստացված հեռագիրները հաղորդեցին մեզ, որ կոնֆերենցիայի երկկողմանի նիստի ժամանակ հաւատարմատարները ստորագրեցին այն վճիռը, որ որոշում է Յունաստանի նոր սահմանները:

Ուրեմն երկիվանից մեր հայրենիքի համար նոր դարձելուն է սկսում Պետութիւնների ընդհանուր վճիռը յոգուտ Յունաստանի կարող է ապացուցանել, որ եւրոպական պետութիւնները, խստոտանելով թիւրքաց կայսերութեան անպարտաւորութիւնը, իրաւացի կերպով վերաբերվեցին վերականգնված այն ազգութեան շահերին, որին վիճակված է ապագայում Բալկանեան թերակղզու վրա նշանաւոր դեր խաղալ: Յոյները հլուցած են Եւրոպայի դեմ. Թէսալիայի միացնելը Յունաստանի հետ մեր ազգային մեծ ցոն է, որովհետև այդ օրից Յունաստանը Մակեդոնիայի հարևան է դառնում և Թերմոպիլեան ծոցի պահապան:

Ամենքին այժմ զրաղեցնում է այն հարցը, թէ ինչպէս կիրագործվի կոնֆերենցիայի վճիռը և կը համաձայնի արդեօք Թիւրքիան կամ ստրապէս յանձնել Յունաստանին այն երկիրները, որոնք կոնֆերենցիայի վճռի համեմատ նրան վիճակվել են: Ճանաչելով Թիւրքերին կարելի է պնդել, որ առանց արիւնհեղութեան այդ զիջումը չի կատարվի: Այս մասի մէջ բոլոր յոյները համոզված են և հետաքրքրութեամբ նայում են յունական կառաւարութեան կարգադրութիւնների վրա, իսկ կառաւարութիւնը, պէտք է խոստովանել, գանգաղութեամբ է պատրաստվում յոյների և Թիւրքերի, կամ աւելի լաւ է տալ յոյների և արքանցիների ապագայ պատերազմի համար: Քանի որ Թիւրքերը և արքանցիները վաղուց պատրաստ են պատերազմի համար, մեր կառաւարութիւնը նորելու